

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 30 września 2019 r.

BADK.DPK.133.61.2019 WW

P9-33/19	Data wpływu petycji 13 sierpnia 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 24 września 2019 r.

HANDEL W NIEDZIELE I ŚWIĘTA

TEMAT

**OGRANICZENIE HANDLU W PLACÓWKACH
GASTROMNOMICZNYCH**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni, w celu objęcia ustawą placówek gastronomicznych.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje wprowadzenie zakazu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni w placówkach gastronomicznych. W opinii autora petycji, pracownicy gastronomi zostali pokrzywdzeni wprowadzeniem ustawy, która zezwala prowadzić ich działalność w niedziele i święta. Nie mają więc możliwości spędzenia niedzieli w gronie rodzinnym, na co mogą liczyć pracownicy supermarketów i galerii handlowych.

Zdaniem autora petycji, rozszerzenie ograniczenia handlu w placówkach gastronomicznych przyczyni się do zmniejszenia sprzedaży fast foodów.

Wnoszący petycję zaznacza, że „problem otyłości wśród dzieci rośnie od 1989 r. w zastraszającym tempie. Zgodnie z wynikami badania PITNUTS (2016 r.) ok. 10% dzieci w wieku 1-3 lat ma nadwagę/otyłość, a dodatkowe 18,4% jest zagrożone nadmierną masą ciała. Problem nadwagi i otyłości dotyczy też niemal co trzeciego 8-latka (badanie COSI, 2016). U starszych dzieci i młodzieży nie jest znacząco lepiej. Według danych uzyskanych z ogólnopolskiego badania przeprowadzonego przez Instytut Żywności i Żywienia wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjów (10-16 lat) problem nadmiernej masy ciała dotyczył co piątego ucznia, przy czym częściej występował u chłopców niż u dziewcząt”.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (Dz. U. z 2019 r. poz. 466) w art. 1 określa zasady ograniczenia handlu oraz wykonywania czynności związanych z handlem w placówkach handlowych w niedziele i święta oraz 24 grudnia i w sobotę bezpośrednio poprzedzającą pierwszy dzień Wielkiej Nocy. Przepisy ustawy stosuje się do przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, wykonujących zarobkową działalność handlową.

W zakresie nieuregulowanym w ustawie do wykonywania pracy przez pracowników w placówkach handlowych w niedziele i święta stosuje się przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (art. 2).

Słownik pojęć używanych w ustawie zawiera art. 3. Placówką handlową jest obiekt,

w którym prowadzony jest handel oraz wykonywane są inne czynności z nim związane, w szczególności: sklep, stoisko, stragan, hurtownię, skład węgla, materiałów budowlanych, dom towarowy, dom wysyłkowy, biuro zbytu - jeżeli w takiej placówce praca jest wykonywana przez pracowników lub zatrudnionych (art. 3 pkt 1). Handel to proces sprzedaży polegający na wymianie towaru lub wyrobu na środki pieniężne (art. 3 pkt 2). Wykonywanie czynności związanych z handlem to wykonywanie w placówce handlowej czynności bezpośrednio z nim związanych przez pracownika lub zatrudnionego, a także magazynowanie towarów lub ich inwentaryzacja (art. 3 pkt 3).

Wykonywanie pracy w handlu oraz czynności związanych z handlem w niedziele i święta w placówkach handlowych - to wykonywanie takiej pracy lub czynności przez pracownika lub zatrudnionego w okresie 24 kolejnych godzin przypadających odpowiednio między godziną 24⁰⁰ w sobotę a godziną 24⁰⁰ w niedzielę, i między godziną 24⁰⁰ w dniu bezpośrednio poprzedzającym święto a godziną 24⁰⁰ w święto (art. 3 pkt 7).

Na mocy art. 5 zakazane są w niedziele i święta w placówkach handlowych:

- 1) handel oraz wykonywanie czynności związanych z handlem,
- 2) powierzanie pracownikowi lub zatrudnionemu wykonywania pracy w handlu oraz wykonywania czynności związanych z handlem.

Zakaz handlu w niedziele i święta nie obowiązuje we wszystkie niedziele i święta w relacji do placówek handlowych lub rodzajów działalności wskazanych enumeratywnie w art. 6 ust. 1 pkt 1-32.

Zakaz handlu nie obowiązuje w placówkach handlowych, w których handel jest prowadzony przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną wyłącznie osobiście, we własnym imieniu i na własny rachunek (art. 6 ust. 1 pkt 27).

Zakaz handlu nie obowiązuje w placówkach handlowych (wniosek petycyjny), w których przeważającą działalnością jest działalność gastronomiczna (art. 6 ust. 1 pkt 29).

Przeważająca działalność, o której mowa wyżej (art. 6 ust. 2), oznacza rodzaj działalności wskazany we wniosku o wpis do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, określonej w ustawie z 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej.

Zakaz handlu w niedziele i święta (art. 7 ust. 1) nie obowiązuje w:

- 1) kolejne dwie niedziele poprzedzające pierwszy dzień Bożego Narodzenia,
- 2) niedzielę bezpośrednio poprzedzającą pierwszy dzień Wielkiej Nocy,
- 3) ostatnią niedzielę przypadającą w styczniu, kwietniu, czerwcu i sierpniu.

Na mocy art. 10 ust. 1 kto, wbrew zakazowi handlu oraz wykonywania czynności

związanych z handlem w niedziele lub święta, powierza wykonywanie pracy w handlu lub czynności związanych z handlem pracownikowi lub zatrudnionemu, podlega karze grzywny w wysokości od 1 tys. do 100 tys. zł.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. zakaz handlu w niedziele i święta nie obowiązuje w ostatnią niedzielę każdego miesiąca kalendarzowego.

PRACE LEGISLACYJNE:

Do Sejmu wpłynęły trzy poselskie projekty ustaw powiązane z wnioskiem petycji:

1) o uchyleniu ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni (druk sejmowy nr 2423). Projekt 11 kwietnia 2018 r. skierowano do pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu. Projekt dotyczy uchylenia ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni.

2) o zmianie ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni (druk sejmowy nr 3038). Pierwsze czytanie projektu odbyło się 22 listopada 2018 r. w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Komisja przygotowała sprawozdanie oraz dołączyła projekt ustawy (druk sejmowy nr 3051). Projekt dotyczy uszczegółowienia i doprecyzowania przepisów ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę i święta oraz w niektóre inne dni w tym dookreślenie wyłączeń spod zakazu handlu oraz wykonywania pracy w handlu oraz wykonywania czynności związanych z handlem.

3) o zasadach wykonywania pracy w placówkach handlowych (druk sejmowy nr 3268). Projekt 6 marca 2019 r. skierowano do pierwszego czytania do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. W projekcie zakłada się uchylenie zakazu handlu w niedziele określonego ustawą z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu (...), umożliwienia placówkom handlowym prowadzenie działalności handlowej we wszystkie dni tygodnia przy jednoczesnym zobowiązaniu ich do zapewnienia pracownikom możliwości wypoczynku w przynajmniej dwie niedziele miesiąca.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 25 czerwca 2019 r. złożono petycję wielokrotną (nr 56), powiązaną z prezentowaną petycją, w sprawie utrzymania obowiązującej ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz dni wolne.

Do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów od 21 maja do 21 czerwca 2019 r., wpłynęło 558 petycji, które będą łącznie rozpatrywane jako petycja wielokrotna, 8 września br. upłynął termin wnoszenia petycji (petycja przykładowa w materiałach petycji).

W Sejmie złożono petycję BKSP-145-587/19, tożsamą z prezentowaną, w sprawie zmiany ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedzielę i święta oraz

w niektóre inne dni, poprzez rozszerzenie ograniczenia handlu na placówki gastronomiczne. Petycję 3 września 2019 r. skierowano do Komisji do Spraw Petycji.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Prezydent Konfederacji Lewiatan skierował do Trybunału Konstytucyjnego wnioszek (sygn. akt K 10/18) o zbadanie zgodności przepisów ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedzielę i święta oraz w niektóre inne dni:

1) art. 5 ustawy z art. 24, art. 65 ust. 1 oraz z art. 32 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w zakresie w jakim różnicuje pracowników co do swobody wykonywania przez nich pracy w określone dni,

2) art. 6 ustawy z art. 24, art. 65 ust. 1 oraz z art. 32 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w zakresie w jakim tworzy grupę podmiotów nieobjętych zakazem wynikającym z art. 5 ustawy i różnicuje pracowników co do swobody wykonywania przez nich pracy w określone dni,

3) art. 3 pkt 7 ustawy z art. 2 Konstytucji RP, w zakresie w jakim przepis powoduje nie dające się usunąć wątpliwości interpretacyjne,

4) art. 18 ustawy z art. 2 Konstytucji RP, w zakresie w jakim przepis ten przewiduje rażąco krótkie vacatio legis dla tego typu zmian legislacyjnych.¹

INFORMACJE DODATKOWE:

Interpelacja poselska nr 20135 do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie ograniczenia handlu w niedzielę i święta oraz w niektóre inne dni. W odpowiedzi z 23 marca 2018 r. podano m.in., że ustawę z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu (...), uchwalono z przedłożenia obywatelskiego projektu o ograniczeniu handlu w niedzielę (druk sejmowy nr 870). Ma ona w szczególności służyć, godzeniu życia zawodowego z życiem prywatnym, wzmocnieniu więzi społecznych, zwłaszcza rodzinnych poprzez spędzanie czasu z dziećmi i rodziną, zwiększeniu aktywności obywateli.

Resort podkreślił, że przestrzeganie przepisów ustawy zostało zabezpieczone groźbą odpowiedzialności karnej. Ponadto, na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 15c ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, kontrola przestrzegania przepisów ustawy o ograniczeniu handlu (...), w zakresie powierzania pracownikowi lub zatrudnionemu wykonywania pracy w handlu lub wykonywania czynności związanych z handlem w placówkach handlowych, należy do Państwowej Inspekcji Pracy. W zakresie uprawnień

¹ <http://trybunal.gov.pl/s/k-1018>

tego organu, leży nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, urlopów, zatrudniania młodocianych, a także czasu pracy. Naruszenia przepisów, których dopuścił się pracodawca lub osoba działająca w jego imieniu, dotyczące m.in. czasu pracy, uprawnień związanych z rodzicielstwem, zakwalifikowano jako wykroczenia przeciwko prawom pracownika, co wynika z art. 281 pkt 5 Kodeksu pracy. W razie ich stwierdzenia przez Państwową Inspekcję Pracy, pracodawcy grozi kara grzywny od 1 tys. do 30 tys. zł.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii opracowało raport dotyczący handlu w niedziele. W świetle przeprowadzonych analiz resort nie rekomenduje wprowadzania zmian w obecnym modelu dochodzenia do pełnego ograniczenia handlu w niedziele. Niezbędne jest jednak przeprowadzenie pogłębionych badań oddziaływania tego ograniczenia na małe sklepy oraz na jakość życia obywateli.

Przeprowadzona przez ministerstwo ocena wpływu funkcjonowania ograniczenia handlu w niedziele obejmuje trend od 2015 r - czyli przed wprowadzeniem niedziel wolnych od handlu. Wskazuje ona, że zastosowanie okresu przejściowego we wprowadzaniu ograniczeń umożliwiło wdrożenie zmian w modelach biznesowych przedsiębiorców oraz nawykach konsumentów. Pozwoliło to uniknąć błędów, które wystąpiły na Węgrzech, gdzie zakaz handlu w niedziele został wprowadzony bez uwzględnienia okresu dostosowawczego.

Z analizy ministerstwa wynika m.in., że niedziele bez handlu wpływają na jakość życia Polaków, którzy coraz częściej spędzają czas z rodziną oraz poświęcają go na rekreację, co pokazuje perspektywy rozwojowe w zakresie tzw. ekonomii czasu wolnego.

Według danych GUS już w pierwszym półroczu obowiązywania ograniczenia handlu w niedziele poprawiła się sytuacja turystyki w Polsce względem analogicznego okresu 2017 r. Wzrosła zarówno baza turystyczna, jak i liczba turystów krajowych. W I półroczu 2018 r., w porównaniu do I półroczu 2017 r., widoczny był wzrost liczby polskich turystów korzystających z bazy noclegowej – o 6,2% (12 mln osób) oraz liczby udzielonych noclegów – o 6,3% (29,8 mln).

Badania zrealizowane na zlecenie NSZZ „Solidarność” pokazują, że wśród ankietowanych pracowników handlu 90% kobiet i 92% mężczyzn pozytywnie ocenia wprowadzenie ograniczenia handlu w niedziele. Warto podkreślić, że ankietowani w większości odczuwali poprawę samopoczucia fizycznego (61% kobiet i 64% mężczyzn)

i psychicznego (67% kobiet i 72% mężczyzn).

Dominującą grupę respondentów stanowiły kobiety (83%), co potwierdza ich przewagę w zatrudnieniu w sektorze handlowym. Większość z nich dostrzega wiele korzystnych aspektów wprowadzenia niedziel wolnych od handlu. Aż 81% więcej czasu poświęca rodzinie/znajomym/przyjaciołom. Ponadto, 56% więcej odpoczywa, a 40% częściej spędza czas na aktywnym wypoczynku (sport, wyjazdy, spacer). Jednocześnie 28% ankietowanych kobiet ma więcej czasu na swoje zainteresowania i hobby.

Podobnie jak w przypadku wpływu ograniczenia niedzielnego handlu na małe sklepy i mikroprzedsiębiorstwa, niezbędne są dalsze badania efektu tych regulacji dla jakości życia Polaków, ich satysfakcji z czasu wolnego, zdrowia fizycznego i psychicznego, a także dla pozostałych gałęzi naszej gospodarki.

Jednocześnie raport zwraca uwagę na to, że w średnim i długim okresie, przy niskiej stopie bezrobocia, w gospodarce będzie postępowało przesuwanie się zasobów ludzkich w kierunku prac umożliwiających osiągnięcie wyższych dochodów, co należy postrzegać jako zjawisko pozytywne gospodarczo. Treść raportu zamieszczona jest na stronie internetowej Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii.²

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

² <http://www.gov.pl/web/przedsiębiorczosc-technologia/mpit-nie-rekomenduje-zmian-ws-ograniczenia-handlu-w-niedziele>